

A man with a beard and short hair, wearing a light-colored shirt, is holding an assault rifle across his chest. The background is a solid, vibrant red. The man's face is partially obscured by the large white text.

MORTEN STORM

PAUL CRUICKSHANK & TIM LISTER
SUOMENTANUT JORMA-VEIKKO SAPPINEN

AGENTTI STORM

ELÄMÄNI AL-QAIDAN
JA CIA:N SISÄPIIRISSÄ

JOHNNY
Kniga

MORTEN STORM

PAUL CRUICKSHANK & TIM LISTER

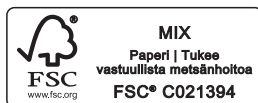
AGENTTI STORM

**ELÄMÄNI AL-QAIDAN
JA CIA:N SISÄPIIRISSÄ**

SUOMENTANUT JORMA-VEIKKO SAPPINEN

JOHNNY
Kniga

HELSINKI

Ensimmäinen painos

Copyright © 2014 by Morten Storm LLC, Paul Cruickshank and Tim Lister

Englanninkielinen alkuteos: *Agent Storm – My Life Inside al Qaeda*

Viking, an imprint of Penguin Books, Lontoo, 2014

Suomennettu täydennetyn laitoksen *Agent Storm – My Life Inside al Qaeda and the CIA* (Grove Press, New York, 2015) pohjalta

Published by arrangement with Ulf Töregård Agency AB.

Suomenkielisen laitoksen © Jorma-Veikko Sappinen ja Johnny Kniga 2026

Koraani-sitoot suomentanut Jaakko Hämeen-Anttila

Hadith-sitoot suomentanut Sampsa Peltonen

Johnny Kniga

An imprint of Werner Söderström Ltd

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN: 978-952-362-321-7

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@kniga.fi

SISÄLLYS

Tekijöiden huomautus

1. Aavikkotie	
<i>Syyskuun puoliväli 2009</i>	15
2. Jengejä, tyttöjä, Jumala	
<i>1976–1997</i>	30
3. Käännynnäinen	
<i>Alkuvuodesta kesään 1997</i>	47
4. Arabia	
<i>Loppukesä 1997 – kesä 1998</i>	57
5. Lontonistan	
<i>Kesä 1998 – alkuvuosi 2000</i>	70
6. Kuolema Amerikalle	
<i>Alkuvuosi 2000 – kevät 2002</i>	78
7. Perheriitoja	
<i>Kesä 2002 – kevät 2005</i>	92
8. MI5 saapuu Lutoniin	
<i>Kevät–syksy 2005</i>	109
9. Šeikin tapaaminen	
<i>Loppuvuosi 2005 – loppukesä 2006</i>	120
10. Romahdus	
<i>Loppukesä 2006 – kevät 2007</i>	142

11. Puolenvaihto	
<i>Kevät 2007</i>	155
12. Lontoo kutsuu	
<i>Kevät 2007</i>	165
13. Langleysta rakkaudella	
<i>Kesä 2007 – alkuvuosi 2008</i>	177
14. Kokaiinia ja Allahia	
<i>Alkuvuosi 2008</i>	193
15. Saarnaajaterroismia	
<i>Kevät–syksy 2008</i>	208
16. Mr Johnin tappaminen	
<i>Kevät 2008 – syksy 2009</i>	218
17. Mujahidien salaisuudet	
<i>Syksy 2009</i>	227
18. Anwarin blondi	
<i>Kevät–kesä 2010</i>	242
19. Uusi peite	
<i>Kesä–talvi 2010</i>	274
20. Kohde Awlaki	
<i>Alkuvuosi–kesä 2011</i>	288
21. Pitkä kuuma kesäkuu	
<i>Heinä–syyskuu 2011</i>	310
22. Välikikko Isonveljen kanssa	
<i>Syksy 2011</i>	317
23. Takaisin kehään	
<i>Loppuvuosi 2011</i>	328
24. Leijonan luola	
<i>Tammikuu 2012</i>	338

25. Operaatio Amanda	
<i>Tammi–toukokuu 2012</i>	354
26. Rikkinäinen puhelin	
<i>Toukokuu 2012</i>	372
27. Vakooja kylmässä	
<i>2012–2013</i>	381
Epilogi	
<i>Salainen paikka Britanniassa, kevät 2014</i>	392
Jälkisanat	
<i>10. toukokuuta 2015</i>	412
 <i>Dramatis personae</i>	 424
<i>Kiitokset</i>	431
<i>Viitteet</i>	435
<i>Hakemisto</i>	465

Jemenin kartta

A r a b i a n m e r i

TEKIJÖIDEN HUOMAUTUS

Jokainen julkisuuteen astuva vakooja joutuu väistämättä tarkkailtavaksi, varsinkin jos hän väittää palvelleensa kaksoisagenttina neljää länsimaista tiedustelupalvelua joissain niiden kaikkein arkaluonteisimmista terrorisminvastaisista operaatiosta syyskuun 11. päivän 2001 jälkeen.

Morten Stormin tarinasta tekee ainutlaatuisen se, että hänellä on poikkeuksellisen paljon audiovisuaalisia todisteita ja sähköisiä viestejä, joita hän keräsi vakooja-aikoinaan. Ne sekä vahvistavat hänen tarinansa että rikastuttavat hänen kerrontaansa.

Aineisto, jonka hän antoi vapaaseen käyttöömme, sisältää:

- Sähköpostiviestien vaihtoa vaikutusvaltaisen saarnaajan Anwar al-Awlakin kanssa.
- Videoita, joita ovat kuvanneet Awlaki ja nainen, joka matkustaa Jemeniin mennäkseen naimisiin Awlakin kanssa samaan aikaan, kun Yhdysvallat jahtaa tätä.
- Kymmeniä kryptattuja sähköposteja Stormin ja Arabiassa ja Afrikassa toimivien terroristien kesken. Ne ovat edelleen hänen tietokoneidensa kiintolevyillä.
- Tositteita rahansiirroista eräälle terroristille Somaliassa.
- Tanskalaisten tiedusteluvirkailijoiden kanssa käytyjä tekstiviestikeskusteluja, jotka ovat edelleen Stormin puhelimien muisteissa.

- Stormin salaa tallentamia keskusteluja tanskalaisten ja yhdysvaltalaisen ohjaajiensa kanssa, mukaan lukien puolen tunnin äänite tapaamisesta CIA:n agentin kanssa Tanskassa 2011, jolloin keskusteltiin Stormin kohteena olleista terroristeista.
- Käsien kirjoitettuja tehtävämuistiinpanoja.
- Video ja valokuvia Stormin ajomatkalta Jemenin heimoalueilla heti Awlakin tapaamisen jälkeen 2008.
- Video Stormista brittiläisten ja tanskalaisten tiedusteluagenttien seurassa Pohjois-Ruotsissa vuonna 2010.

Ellei loppuviitteissä toisin mainita, kaikki sähköpostit, kirjeet, Facebook-keskustelut, tekstiviestit ja kirjassa lainatut keskustelut on toistettu sanataarkasti, mukaan lukien oikeinkirjoitus- ja kielioppivirheet. Osa niistä on käännetty tanskasta englantiin.

Storm antoi käyttöön myös tanskalaisten ohjaajiensa Islannissa ottamia valokuvia. Tanskalaisen Jyllands-Posten-lehden toimittajat pystyivät tunnistamaan agenttien henkilöllisyyden lähteidensä avulla.

Monet kirjassa mainitut henkilöt vahvistivat Stormin tarinan olennaiset osat. Emme ole täysin paljastaneet heistä joidenkuiden henkilöllisyyttä heidän oman turvallisuutensa vuoksi. Yksikään länsimainen tiedusteluvirkailija ei halunnut nimeään julki.

Storm luovutti meille eri passinsa, joissa on lähtö- ja tulo-viisumit jokaiselta tässä kirjassa mainitulta matkalta Euroopan ulkopuolelle vuodesta 2000 saakka. Hän antoi myös kuitteja hotellilaskuista, jotka oli maksanut ”Mola Consult”. Se oli Tanskan tiedustelupalvelun pöytälaatikkoyhtiö, joka maan yhtiörekisterin mukaan purettiin vähän ennen kuin Storm astui julkisuuteen. Lisäksi hän luovutti kymmeniä Western Unionin kuitteja Tanskan tiedustelupalvelun (PET, Politiets Efterretningstjeneste) maksuista. Papereissa hänen ohjaajiensa kohdalla lukee Søborg – Kööpenhaminan kaupunginosa, jossa PET sijaitsee.

Käytämme kirjassa salanimeä kolmesta henkilöstä suojellaksemme heidän henkilöllisyyttään tai turvallisuuttaan ja ilmaisemme sen, kun heidät mainitaan ensimmäisen kerran. Useista muista olemme käyttäneet vain etunimeä turvallisuuden tai oikeudellisten syiden takia. Kirjan lopussa on liitteenä *dramatis personae*. Kirjassa on arabiankielisiä ilmauksia ja tervehdyksiä, jotka on käännetty kunkin esiintyessä ensimmäistä kertaa.

Paul Cruickshank ja Tim Lister, huhtikuu 2014

1.

AAVIKKOTIE

Syyskuun puoliväli 2009

Istuin harmaassa Hyundaissani ja tähysin sakeaan pimeyteen väsyneenä ja levottomana. Olin väsynyt siksi, että päiväni oli alkanut jo ennen auringonnousua Jemenin pääkaupungissa Sanaassa, reilun kolmensadan kilometrin päässä luoteessa. Levoton olin siksi, ettei minulla ollut aavistustakaan, kuka tulisi minua vastaan ja milloin. Suhtautuisiko hän minuun toverina vai pitäisikö hän minua petturina?

Aavikon yössä on voimaa, jollaista en ole koskaan nähnyt Euroopassa. Rannikolta laista piittaamattoman Šabwan maakunnan vuoristoon johtavaa tietä ei ollut valaistu. Ajoittain tietä ei oikeastaan edes ollut. Polttavan kuumalle asvaltille oli kertynyt hienoinen pölykerros. Arabianmereltä leyhähteli kostea tuuli vielä kauan auringonlaskun jälkeenkin.

Levottomuuttani ruokki syyllisyys. En olisi voinut ajaa tähän ei-kenenkään-maahan, jossa al-Qaidan läsnäolo voimistui samaan tahtiin kuin valtion arvovalta heikkeni, ellei nuori jemeniläinen vaimoni Fadia olisi ollut vierelläni.¹ Käyttäen tekosyynä hänen veljensä tapaamista olimme selviytyneet yhdestä tarkastus- asemasta toisensa jälkeen vaarallisella reitillä etelään.

Tavoitteeni oli tavata uudelleen Anwar al-Awlaki, amerikkalais-jemeniläinen saarnaaja, josta oli tullut yksi al-Qaidan vaikutus-

valtaisimmista ja karismaattisimmista hahmoista. Tiesin, että vaaransin henkeni. Jemenin armeija ja tiedustelupalvelu olivat vastikään tehostaneet yrityksiään taistella Arabian niemimaan al-Qaidaa (AQAP) vastaan, yhtä Osama bin Ladenin ryhmän aktiivisimmista ja vaarallisimmista haaroista. Väijytykset, tarkastusasemilla käytävät tulitaistelut tai tappavan väärinkäsityksen mahdollisuus olivat todellisia vaaroja.

Vaarana oli myös, että Awlaki, jolle oli länsimaisissa sanomalehdissä jo annettu lempinimi ”al-Qaidan rocktähti”, ei enää luottaisi minuun. Olin lähtenyt matkaan hänen pyynnöstään. Hän oli tallentanut yhteisen nimettömän sähköpostitilimme luonnoskansioon viestin, jossa hän oli käskinyt:

”Tule Jemeniin. Minun täytyy tavata sinut.”²

Edellisestä tapaamisestani Awlakin kanssa oli kulunut melkein vuosi, jonka aikana hän oli jatkanut kulkuaan armottomalla ja kohtalokkaalla tiellä. Al-Qaidan myötätuntoisesti suhtautuvasta radikaalista saarnaajasta oli tullut vaikutusvaltainen hahmo ryhmän johdon piirissä, ja hän oli selvillä sen suunnitelmista viedä terroria ulkomaille ja oli niissä myös mukana.

Minulta oli jo jäänyt väliin yksi kohtaaminen. Awlaki oli kutsunut minut Jemenin johtavien jihadistien kokoukseen syrjäisessä Maribin aavikkomaakunnassa, joka oli kuulemma ollut satoja vuosia aikaisemmin Saban kuningattaren koti. Awlakin nuoremman veljen, Omarin, oli ollut määrä organisoida matkani Maribiin, mutta hän oli vaatinut minua pukeutumaan naiseksi käyttämällä huntua eli niqabia, jotta pääsisimme läpi tarkastus-asemista. Olen kuitenkin satakahdeksankymmentäviisi senttiä pitkä ja painoin silloin melkein sataviisitoista kiloa, joten olisin ollut naisena epäilyttävä. Olin kieltäytynyt tarjouksesta, vaikka kuljettaja, joka olisi vienyt minut tapaamaan noita etsintäkuulutettuja miehiä, oli poliisi. Sellaisia ristiriitaisuuksia Jemenissä oli. Poissaoloni al-Qaidan Jemenin-johtajien niin tärkeästä kokouksesta oli kalvanut minua. Siksi minä ja vaimoni olimme muuttaman päivän kuluttua aloittaneet tämän odysseian Šabwaan.

Muutaman minuutin päästä kuulin kaukaa moottorin vai-
meaa murinaa ja näin sitten Toyota Land Cruiserin ajovalot.
Auto oli täynnä vakavia nuoria miehiä, jotka heiluttelivat
Kalašnikovējaan. Saattoryhmä saapui. Otin vaimoani kädestä.
Tuossa tuokiossa selviäisi, menisivätkö asiat pahasti pieleen.

Olimme koko päivän noudattaneet Awlakin tekstiviestissä
lähettämiä ohjeita, jotka olivat niukkasanaisia kuin jonkin eris-
kummallisen aarteenetsinnän vihjeet. ”Aja tätä tietä, käänny
vasemmalle, teeskentele poliisille että olet matkalla rannikkoa
pitkin Mukallaan.”

En todellakaan pystyisi sulautumaan maan asukkaiden
joukkoon. Olin raamikas tanskalainen, jolla oli punainen
hiuskuontalo ja pitkä parta, joten olisin voinut olla jäntevien,
tummaihoisten arabien valtakunnassa yhtä hyvin vieras elä-
mänmuoto. Tässä maassa kidnappaukset, heimojen keskinäi-
set vihamielisyydet, herkän liipaisinsormen omaavat poliisit ja
militantit jihadistit tekivät matkustamisesta arvaamatonta. Siksi
minunlaiseni korston näkeminen ahtautuneena vuokra-autoon
siron jemeniläisen naisen kanssa ja matkalla kapinalliseen ete-
lään olisi lievästi sanottuna epätavallinen.

Päivä oli alkanut hyvin. Aamun viileys oli ollut virkistävää
ennen kuin kova kuumuus oli ottanut vallan. Ensimmäinen
tarkastusasema Sanaasta lähdettyä oli aina kaikkein hankalin,
ja siellä oli tullut viivytystä. Miksi kukaan haluaisi mennä suh-
teellisen turvallisesta pääkaupungista etelän autiomaahan? Olin
jutellut arabiaksi, mikä teki aina vaikutuksen kuulustelijoihini,
ja vaimoni oli istunut matkustajan paikalla puhumattomana,
kasvot ja hiukset mustan niqabin peitossa. Ei ollut suinkaan
sattuma, että autossa soi cd-levy, jolta tuli *Koraanin* säkeitä.
Kerroin, että olimme matkalla tapaamaan vaimoni veljeä ja
että osallistuisimme hääjuhliin rannikolla ja matkustaisimme
Adenin kautta. Se oli Arabianmeren tärkein satamakaupunki
ja kaupankäynnin napa.

Tiesulun poliisien oli vaikea tulkita passiani. Todennäköisesti harva heistä osasi lukea hyvin arabiaakaan, saati sitten ymmärsi latinalaisia aakkosia. He näyttivät luulevan, että olen turkkilainen – ehkä vain siksi, että ajatus eurooppalaisesta matkustamassa Jemenin halki oli niin käsittämätön. Leveä hymyni ja ilmeinen luontevuuteni siinä ympäristössä riitti heille. Myös siitä oli luultavasti apua, että elettiin syyskuuta, joka on Arabiassa paahtavan kuuma kuukausi, ja keskellä ramadania. Miehet olivat väsyneitä paastoamisesta.

Kun olimme läpäisseet ensimmäisen tarkastusaseman, seuraava vaikeus oli pysyä tiellä tai ainakin selviytyä niin, etteivät muut tönäisseet meitä ulos siltä. Monta kertaa näin pystysuorien jyrkänteiden alapuolella bussin tai kuorma-auton ruosteisia raatoja. Jemenin tiet näyttivät houkuttelevan jalankulkijoita, joilla oli kuolemankaipuu, olivat nämä sitten kameleita, koiria, lehmiä tai lapsia. Kun ajoneuvot kiitivät kulkijoita kohti, he siirtyivät keskelle tietä.

Aamun värit vaihtuivat iltapäivän valkohehkuiseen kuumuuteen, ja jouduin ponnistelemaan pystyäkseni keskittymään tiehen ja matkan vaaroihin. Lopulta vuoret alkoivat antaa tilaa rannikkotasangolle. Kaukaisuudessa oli Adenin satama. Kaupunki oli kärsinyt Etelä-Jemenin romahduksen jälkeen ja pohjoisosan presidentin säälimättömästä sotaretkestä puolikkaiden yhdistämiseksi 1990-luvulla. Etelän asukkaat katsoivat olevansa laiminlyötyjä. Separatistinen liike nosti päätään, ja al-Qaidan taistelijat kasvattivat Jemenin hallituksen paineita.

Taustapeilistä näkyi mulkoileva aurinko, jota vuoret nielivät. Koetin navigoida Adenin kaoottisten laitamien läpi päästäkseni pitkälle rannikkotielle, jota pitkin Awlaki oli taas yhdessä tekstiviestissään kehottanut minua ajamaan.

Anwar al-Awlaki oli peräisin voimakkaasta klaanista vuoris-
toisessa Šabwan maakunnassa. Hänen isänsä oli ollut arvostettu opettaja ja myös ministerinä Jemenin hallituksessa. Isä oli siirtynyt Fulbright-stipendin turvin Yhdysvaltoihin ja saanut filo-

sofian tohtorin arvon Nebraskan yliopistosta. Myös nuorempi Awlaki oli luennoinut yliopistossa Sanaassa sen jälkeen, kun hän oli jättänyt Yhdysvallat syyskuun 11. päivän terrori-iskujen jälkimainingeissa pelätessään (eikä suinkaan perusteettomasti), että FBI ottaisi hänet tähtäimeensä. Hän oli tavannut kaksi konekaappaajista Kaliforniassa kuukausia ennen iskua, joskaan ei ollut todisteita, että hän olisi tiennyt heidän suunnitelmistaan.³

Seitsemän vuoden kuluessa oli maisema muuttunut, samoin Awlaki. Presidentti Ali Abdullah Saleh kaipasi entistä kipeämmin Yhdysvaltain apua, ja häntä painostettiin kaiken aikaa kovemmin ottamaan tiukempi linja al-Qaidaan myönteisesti suhtautuvia kohtaan. Jo syyskuussa 2008 Yhdysvaltain suurlähetystöä vastaan oli tehty itsemurhapommi-isku, jossa oli saanut surmansa kymmenen ihmistä. Lisäksi suuri joukko al-Qaida-vankeja oli paennut huippuvarmoina pidetyistä vankiloista. Jemen oli al-Qaidan värvääjien lempimaastoa, sillä se oli toiminut kanavana heikosti koulutetuille nuorille miehille, jotka oli lähetetty Osama bin Ladenin harjoitusleireille ennen syyskuun 11. päivän iskuja. Osa heistä oli toiminut bin Ladenin henkivartijoina ennen kuin heidät oli saatu kiinni heidän paetessaan Tora Boran vuorilta Afganistanissa ja lähetetty Guantanamo Bayhin.

Nyt Jemen oli Arabian niemimaan pesäpaikka al-Qaidalle ja ykkösmääränpää amerikkalaisille ja eurooppalaisille militanteille, jotka haaveilivat jihadista. Ja Awlakin sotaisuus oli voimistunut. Hänen saarnansa, joita välitettiin YouTubessa kaikkialle maailmaan, merkitsivät johdatusta jihadisteiksi haikaileville. Nuoret miehet ahmivat niistä joka sanan maaseutukylissä Pennsylvaniassa, ahtaissa asunnoissa Englannissa ja Toronton esikaupungeissa.

CIA:lle ja MI6:lle Awlaki edusti al-Qaidan tulevaisuutta. Hänen länsimaisten yhteiskuntien tuntemuksensa, hyvä englannin kielen taitonsa ja sosiaalisen median hallintansa muodostivat uudenlaisen, tappavamman uhkan kuin bin Ladenin rakeiset videot ja vaikeaselkoiset lausunnot.

Awlaki oli pidätetty vuonna 2006 syytettynä osallistumisesta hämääjän kidnappausjuoneen. Hän oli ollut puolitoista vuotta vankilassa Sanaassa ja saanut siellä vieraikseen jopa FBI:n agenteja, jotka olivat halunneet tietää lisää hänen tapaamisistaan syyskuun 11. päivän konekaappaajien kanssa. Sen jälkeen hän oli kadonnut Jemenin ankaraan, valtavaan sisämaahan.

Ja niin minä sitten olin menossa Adenista itään yllätysmatkani viimeisellä osuudella. Saavuimme taas yhdelle alkeelliselle tarkastusasemalle, jossa oli aaltopeltivaja ja sen molemmin puolin kolhiutunut STOP-merkki ja joka suorastaan imi itseensä polttavaa kuumuutta. Tavallaan vaja oli merkki rajasta, jota pidemmälle valtion määräysvalta ei käytännössä ulottunut. Sen takana olivat tie, jota pitkin ulkomaalaiset saivat kulkea vain sotilaiden saattamina, ja luotaantyöntävät maat, joilla vaelsi vain al-Qaidan taistelijoita ja maantierosvoja.

Toistimme häätarinan ja sen, että tunsin reitin rannikkoa pitkin Mukallaan ja osasin keskustella arabiaksi. Saimme kuulla, että jos kieltäytyisimme suojelusta, joutuisimme palaamaan Adeniin ja allekirjoittamaan asiakirjan, joka vapauttaisi viranomaiset kaikesta vastuusta meidän turvallisuutemme takaamiseksi.

Tunnin kuluttua aurinko oli laskenut, mutta sen punaiset säteet valaisivat edelleen iltahämärää. Palasimme tarkastusasemalle asiakirja kourassa. Siinä vaiheessa vartijat aikoivat lopettaa senpäiväisen ramadan-paastonsa aterialla, joka tunnettiin nimellä *iftar*. He eivät olisi voineet vähempää välittää hullusta eurooppalaisesta ja hänen hiljaisesta jemeniläisestä nuorikostaan.

Jemenin etelärannikko voisi olla täydellinen lomakohde: loputtomia pehmeitä hiekkarantoja, lämmintä vettä, suurenmaisia kalastusmahdollisuuksia. Se oli koskematonta mutta surullisen saavuttamatonta sortuvan valtion reunaa, jonka katkaisivat vain Zinjibarin tapaiset rannikon nuhjuiset pikkukaupungit, joissa hujan hajan olevat kevyttiilikasat kertoivat kesken jääneistä tai vielä aloittamattomista rakennustöistä.

TOSIELÄMÄN VAKOOJATARINA

tanskalaisnuoresta, joka päättyy ensin liivijengiin, sitten jihadistiksi ja edelleen terroristijahtiin CIA:n agenttina.

Morten Storm on ailahtelevainen nuori, jonka elämä saa suunnan hänen löytäessään kirjan profeetta Muhammedista. Storm kääntyy islamiin ja radikalisoituu toden teolla. Kymmenen jihadistivuoden jälkeen hän sanoutuu irti ekstremismistä ja alkaa sovituksen elkeenä työskennellä läntisten tiedustelupalveluiden salaisena agenttina.

Peiteroolissaan Storm joutuu räjähdysherkkiin tilanteisiin joukkomurhia suunnittelevien fanaattisten miesten keskuudessa. Hän väistelee drooni-iskuja al-Qaidan johtajien kanssa ja järjestää hunaja-ansoja entisille aateveljilleen.

Rajuissa muistelmissa maistuvat veri, hiekka ja lasinsirut, kun Storm kysyy, onko radikalisoituminen estettävissä.

JOHNNY
Kniga

www.johnnykniga.fi

99.1

978-952-362-321-7

Kannen kuva Morten Stormin arkistosta